

RE-NEWS

Vol.5
Feb-Mar 2017

CREATIVE

CULTURE

AND

TOURISM

Contents

สัมมนาวิชาการ การท่องเที่ยว
วัฒนธรรมสร้างสรรค์ฯ

3

บทสัมภาษณ์นักวิจัย

5

เสียงสนทนากับการเปลี่ยนแปลง

6

เสียงสนทนาเมืองสุนทรียภาพ

7

เสียงของการเปลี่ยนแปลง

9

เสียงของเมืองสุนทรียภาพ

10

RE-NEWS Note

ส่วนบริการงานวิจัย เปิดตัว RE-NEWS ฉบับแรกในเดือน กันยายน 2559 โดยมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารข่าวสารด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ไปยังคณาจารย์ นักวิจัย และบุคลากร อื่น ๆ ของมหาวิทยาลัย ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 5 โดยขอแนะนำเกี่ยวกับ การวิจัยเชิงประเด็น (Program-based Research Topic) เกี่ยวกับ Creative Culture and Tourism ซึ่งเริ่มจากการจัดสัมมนาวิชาการ เรื่อง การท่องเที่ยวและวัฒนธรรมสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศสู่ Thailand 4.0 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานราชการ นักวิจัย นักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และวัฒนธรรม มีโอกาสแลกเปลี่ยนทัศนะและร่วมพัฒนาโจทย์วิจัยในการเชื่อมโยงต้นทุนทางวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนทั้งนี้ได้นำเสนอ บทสัมภาษณ์นักวิจัยเกี่ยวกับ Creative Culture and Tourism และส่งเสริมการพัฒนาประเทศตามแนวทาง 4.0 อย่างไร RE-NEWS ฉบับที่ 5 นี้ยังได้นำเสนอประเด็นที่ได้จากการวิจัยด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวของ ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสำนักวิชาศิลปศาสตร์ ซึ่ง ดร.พลวัฒน์ ได้นำเสนอประเด็นการวิจัยได้อย่างน่าสนใจ

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสาร RE-NEWS จะสามารถเป็นช่องทางหนึ่งในการถ่ายทอดข่าวสารด้านการวิจัยรวมถึงความสำเร็จของนักวิจัยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงไปยังผู้ติดตามหรือผู้ที่สนใจ โดยท่านสามารถติดตามข่าวสาร RE-NEWS ของเราผ่านทางเว็บไซต์ส่วนบริการงานวิจัย หรือ Facebook ของส่วนบริการงานวิจัยได้ที่ www.facebook.com/RS.MFU ในทุกๆ 2 เดือน

ขอบคุณทุกๆ ท่านสำหรับการติดตาม RE-NEWS
RE-NEWS TEAM

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ดรณี วัฒนศิริเวช
บรรณาธิการ นางพัทธยาพร อุโนรัตน์

ผู้จัดทำ

นายอนิรุต พร้อมสุข

ส่วนบริการงานวิจัย

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

333 หมู่ 1 ต.ท่าสุต อ.เมือง จ.เชียงราย 57100

โทรศัพท์ 053-916387, 6358, 6389

โทรสาร 053-916359

E-mail : research@mfu.ac.th

<https://www.facebook.com/RS.MFU>

สัมมนาวิชาการ

การท่องเที่ยว และวัฒนธรรมสร้างสรรค์ กับการพัฒนาประเทศสู่ **Thailand 4.0**

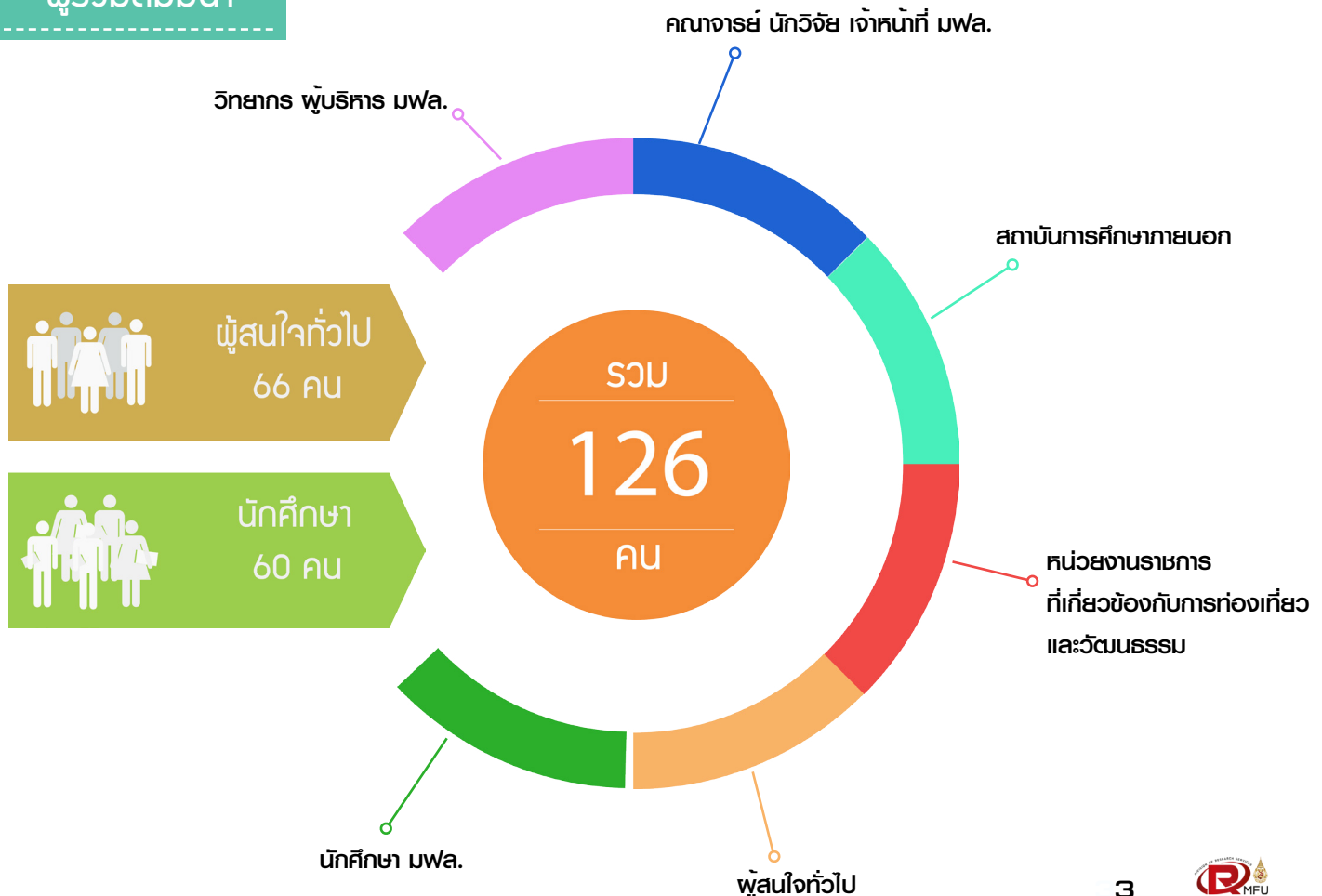

วัตถุประสงค์การจัดสัมมนา

สร้างเวทีสำหรับ นักวิชาการ
นักวิจัย บุคลากรภาครัฐ
และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้อง

กับวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน
บูรณาการองค์ความรู้ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การ
พัฒนา และขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการเปลี่ยน “ความหลากหลาย
เชิงวัฒนธรรม” ให้เป็น “ความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน” โดยเน้นในด้าน
ท่องเที่ยวและวัฒนธรรมตลอดจนการสร้างเครือข่ายในการวิจัยด้านการ
ท่องเที่ยว และวัฒนธรรมร่วมกันพัฒนาโจทย์วิจัยที่บูรณาการมาจากทุกฝ่าย
อันจะส่งผลกระทบต่อสู่การแก้ปัญหา หรือ สร้างความเข้มแข็งด้านสังคม ชุมชน
ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตประชาชน ตามยุทธศาสตร์ของประเทศ

ผู้ร่วมสัมมนา

รูปแบบการสัมมนา

การแนะนำและการแสดง
จากกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน

1

การบรรยายโดยวิทยากร
รศ.ดร.ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ คุณบดี
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2

การนำเสนอประสบการณ์วิจัย
ด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว
จากนักวิจัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

3

การทำ Workshop เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัย
ในการเชื่อมโยงต้นทุนทางวัฒนธรรม เข้ากับ
การท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาประเทศสู่ Thailand 4.0

4

การพัฒนาโจทย์วิจัย
ในการเชื่อมโยงต้นทุนทางวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

กลุ่มท่องเที่ยว
เชิงนโยบาย

กลุ่มท่องเที่ยว
ชุมชนชาติพันธุ์
สุขภาพ

กลุ่มภูมิปัญญา
มรดกทาง
วัฒนธรรม

กลุ่มศิลปะ

“ยุทธศาสตร์การ
ส่งเสริมและการพัฒนา
การท่องเที่ยวโดยชุมชน
เชิงบูรณาการเทศบาล
ตำบลนางแล”

“การท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพวิถีวัฒนธรรม”
(Community based
Health Tourism)

“การสร้างมูลค่า
และอัตลักษณ์
ด้านอาหาร รวมถึงสร้าง
นวัตกรรมการท่องเที่ยว
และการอนุรักษ์
ภูมิปัญญา วัฒนธรรม
ของเชียงราย”

“สร้างอัตลักษณ์ ของ
ข้าวศิลปะ ปรับเปลี่ยน
พัฒนารูปแบบ และ
กิจกรรมการแสดง
รวมถึง เชื่อมโยงกับ
องค์กรท้องถิ่น และร่วม
เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน”

ความคิดเห็นจากนักวิจัย

Creative Culture and Tourism คืออะไร?

ในความเห็นของผมในฐานะนักวิชาการด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวมองวัฒนธรรมเป็น product หนึ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หรือ Tourism resources ที่ต้องมีการบริหารจัดการโดยการสร้างกิจกรรมและเรื่องราว (story) ที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และชื่นชม ในวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่าง เช่น กิจกรรมการทำอาหารท้องถิ่น การร่วมกิจกรรมทอผ้า การดำนา การเล่นดนตรีพื้นถิ่น การวาดภาพ การฟ้อนรำ การเก็บเมล็ดกาแฟ และการเรียนรู้กระบวนการผลิตชาอัสสัมตั้งแต่การเก็บยอดชา จนกระทั่งการได้ดื่มชา 1 แก้ว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้าง Value added แก่ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็น Product ของการท่องเที่ยวเช่นกัน

ส่งเสริมต่อการพัฒนาประเทศตามแนวทาง 4.0 อย่างไร?

Creative culture tourism เป็นช่องทางแห่งการหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ที่เอื้อโอกาสให้ คนในชุมชน (ที่ส่วนใหญ่ขาดโอกาส) มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น เป็นผู้ประกอบการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก Homestay ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ขายของที่ระลึก และมีคฤหาสน์ เป็นต้น ชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดความภาคภูมิใจ รัก และหวงแหนในวิถีถิ่นและภูมิสังคมของตน รู้สึกเป็น somebody ในสังคม การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ถือเป็นกลไกหนึ่งสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน (ระเบิดจากภายใน) ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศในระยะยาว

“Creative culture ถือเป็นกลไกหนึ่ง
ที่สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชน
ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศ
ในระยะยาว”

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สิทธิการ
นักวิจัย ศูนย์วิจัยความเป็นเลิศทางธุรกิจและโลจิสติกส์
และอาจารย์ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ความสำคัญคือการให้คนตัวเล็กตัวน้อยนั้นสามารถสร้างเวทีหรือพื้นที่ของตนเองบนฐานความรู้ทุนทางสังคมของตนได้ และสิ่งเหล่านั้น สร้างให้คนมีรายได้มากขึ้นโดยมีเป้าหมายที่จะหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ซึ่งจะทำให้ได้ก็ต่อเมื่อรัฐสร้าง Platforms ส่งเสริมให้เขาเช่น ระบบฐานข้อมูล ระบบการประเมินคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยการสร้างรางวัลการยกย่องเชิดชูการนำไปเผยแพร่ยังต่างประเทศ ฯลฯ

“Creative culture มันคือทุนของสังคม
ที่เป็นสิ่งที่ฝังในร่างกายมนุษย์
หรือแฝงฝัง
ในชุมชน”

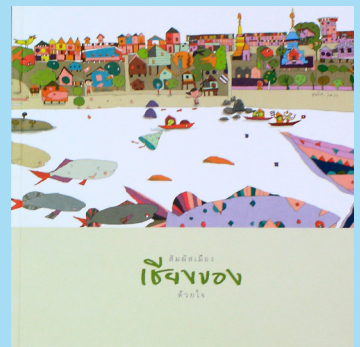
อาจารย์ ดร.พลวัฒน์ ประพัฒทอง
หัวหน้าโครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์อารยธรรมลุ่มน้ำโขง
และอาจารย์ สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

จากงานวิจัย นำไปสู่ การส่งเสริมและพัฒนา เมืองเชียงใหม่-เมืองเชียงของ

การศึกษาเมืองเชียงใหม่และเมืองเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นเมืองที่กำลังจะได้รับผลกระทบจากการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) ซึ่งการสร้างสะพานช่วยให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดีแต่ผลกระทบด้านคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม อาชีพ และภูมิทัศน์ของเมืองทั้งสอง ต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โครงการวิจัย เรื่อง เชียงของเมืองสุนทรียภาพ : รูปแบบการพัฒนาเชียงของเพื่อรองรับผลกระทบจากการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำ

โขงแห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) ของ ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง เป็นงานวิจัยที่มุ่งสร้างทางเลือกเพื่อการพัฒนาเมืองโดยร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลังจากเสร็จสิ้นงานวิจัยแล้ว นักวิจัยได้นำผลการวิจัยมาเรียบเรียงเป็นหนังสือ “เชียงใหม่แดนศรัทธา” และ “สัมผัสเมืองเชียงของด้วยใจ” เพื่อเผยแพร่แนวทางการสร้างเสริมให้เป็นเมืองสุขภาวะที่ดี รองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นต่อไป

เชียงใหม่กับการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงได้สร้างผลกระทบ ให้กับเชียงใหม่ในเรื่องทุนทางสังคม และการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนที่จะเผชิญความเปลี่ยนแปลงอย่างไรทิศทางและสร้างสิ่งที่เรียกว่า “การทำให้เป็นเงิน เพื่อคนเงิน” ดังนั้นการใช้ทุนทางสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เพื่อด้านความเป็นจีนนั้นอาจไม่เพียงพอ จึงต้องใช้สิ่งที่เรียกว่า “สุนทรียภาพของเมือง” เพื่อให้เมืองเชียงใหม่กลับพลิกฟื้นเป็นเมืองที่มีความงามที่มนุษย์อยู่อาศัย ท่องเที่ยว และเรียนรู้ได้ เพื่อด้าน “เมืองพันทาง” ที่จะเกิดขึ้น

สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์
(Symbolic Aesthetics)

เมืองสุนทรียภาพ
ทางเลือก
เพื่อการพัฒนา

สุนทรียภาพเชิงรูปทรง
(Formal Aesthetics)

สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส
(Sensory Aesthetics)

เชียงใหม่ เมืองสุนทรียภาพ

สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics)

การสื่อความหมาย
คุณค่าของเมือง
ความรู้ที่แฝง
ฝังในของเมือง

ความศรัทธา ศักดิ์สิทธิ์
โบราณสถานที่มีประวัติยาวนาน
เมืองแห่งอารยธรรม
และการค้าขายระหว่างรัฐ
จากอดีตถึงปัจจุบัน

สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics)

ภูมิทัศน์เมือง
การเปิดพื้นที่
สาธารณะ
ถนน เส้นทาง
อาคารสถานที่

โบราณสถาน กำแพงเมือง
ภูเขา แม่น้ำ ต้นไม้ในเมือง
พื้นที่ของโบราณสถาน
ถนนเลียบบำเพงเมือง
เส้นทางการสักการะ
พระธาตุเจดีย์
การพัฒนาที่อยู่อาศัย
ให้กลมกลืน และเปิดพื้นที่
ระหว่างโบราณสถานและบ้าน

สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics)

รสชาติอาหาร
กลิ่น สี แสง
มารยาท
ความสุข
รสนิยม

เชียงใหม่ไม่มีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์
กลิ่นของความสงบ สีของโบราณสถาน
แสงแดดตลอดจากใบสัก
การทำบุญ ประเพณี
ความสงบ เดินเที่ยวได้ ความศรัทธา
ความเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์
โบราณคดี ที่ถูกทับซ้อนโดยเมืองใหม่

“ทำไม? เมืองเชียงแสน ถึงเป็นดินแดน แห่งศรัทธา”

เมืองเชียงแสน

เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์
ความเป็นมาอย่างยาวนาน และ
มีร่องรอยอารยธรรมทางพุทธศาสนา
อยู่เป็นจำนวนมากเป็นเมืองการค้า
ที่เป็นศูนย์กลางการเดินทาง
ในกลุ่มน้ำโขงตอนบนสืบเนื่องมาโดยตลอด
จากอดีตจวบจนทุกวันนี้

ดังจะเห็นได้จากจำนวนสถูปเจดีย์
ที่เป็นโบราณสถานมีจำนวนมาก
เป็นหนึ่งในหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึง
ความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา
เป็นสถานที่รวบรวมจิตใจ
ของผู้คนในอดีต

จากการศึกษาพบว่า
เมืองเชียงแสนมีเจดีย์ที่น่าสนใจ
และสามารถเดินจาริกค้นหาความศรัทธา
ที่มีมาตั้งแต่อดีต
สืบเนื่องถึงปัจจุบัน

เสียงของ กับการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงจากการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 4 (เสียงของ-ห้วยทราย) ได้ส่งผลกระทบต่อให้กับเมืองเสียงของ โดยผลกระทบได้เกิดกับกลุ่มคน หลายกลุ่ม เช่น กลุ่มโรงแรม ที่พัก กลุ่มธุรกิจเรือข้ามฟาก กลุ่มการค้าชายแดนแบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการค้าค้าดั้งเดิมของเมืองเสียงของ รวมถึงภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านปัญหาด้านอาชญากรรม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการสร้างองค์ความรู้ โดยใช้ทุนทางสังคม และความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม เพื่อสร้างสิ่งที่เรียกว่า **“สุนทรียภาพของเมือง”** เพื่อให้เมืองเสียงของ สามารถพลิกฟื้นเป็นเมืองที่มีความสวยงาม สบ มีความสุข ดั้งเดิม เพื่อต้านทานกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

การรับมือในความเปลี่ยนแปลง โดยใช้แนวคิด **“สุนทรียภาพของเมือง”** ซึ่งประกอบด้วย สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส สุนทรียภาพเชิงรูปทรง และสุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงวิถีชีวิตที่สงบเรียบง่ายให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจ โดยความ
เป็น **“เมืองเสียงของ”** ไว้ให้เป็นเป็นเมืองแห่งสุนทรียภาพตลอดไป

เชียงของ เมืองสุนทรียภาพ

สุนทรียภาพเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Aesthetics)

การสื่อความหมาย	เมืองชายแดน ที่เส้นเขตแดนเป็นมิตร
คุณค่าของเมือง	เชียงของเดินได้ สงบ ปลอดภัย
ความรู้ที่แฝง	ผู้คนสามารถรับมือ
ฝังในของเมือง	กับความเปลี่ยนแปลงได้ดี

สุนทรียภาพเชิงรูปทรง (Formal Aesthetics)

ภูมิทัศน์เมือง	กำแพงเมือง คูเมือง แม่น้ำโขง
การเปิดพื้นที่	ถนนในเมืองเชียงของ
สาธารณะ	ผาถ่าน ที่ว่าการอำเภอ
ถนน เส้นทาง	ถนนสามเส้น
อาคารสถานที่	และทางเดินเลียบริมแม่น้ำโขง
	ตึกแถวเก่า 10 ห้อง
	บ้านแบบเชียงของที่มีบริเวณ
	สนามหญ้าหน้าบ้าน

สุนทรียภาพเชิงประสาทสัมผัส (Sensory Aesthetics)

รสชาติอาหาร	อาหารไทลื้อ อาหารแบบ Homemade
กลิ่น สี แสง	กลิ่นแม่น้ำโขง สีสดใสหวานแบบตะวันออก
	แสงที่กระทบสถาปัตยกรรม
	และแสงบนผืนแม่น้ำโขง
มารยาท	ความเรียบง่าย การทำบุญ ประเพณี
ความสุข	ความสงบ เมืองปลอดภัย
รสนิยม	สามารถผลิตของใช้ที่มีลักษณะเฉพาะได้
	เช่น งานหัตถกรรมผ้าทอ และอาหาร

